

Лазебна Юлія Митрофанівна

Чернігівський державний технологічний університет

Істотні умови договору фінансового лізингу для цілей бухгалтерського обліку

Одним із головним документів, який дає право відобразити в бухгалтерському обліку лізингову операцію є договір фінансового лізингу. При цьому договір буде вважатися укладеним, якщо сторони угоди дійшли згоди з усіх істотних умов.

Закон України “Про фінансовий лізинг” (п.2 ст.6) надає наступний перелік істотних умов [1]:

- предмет лізингу;
- строк, на який лізингоодержувачу надається право користування предметом лізингу (строк лізингу);
- розмір лізингових платежів;
- інші умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

На наш погляд, законодавчо затверджених істотних умов є недостатньо, а тому пропонуємо доповнити існуючий перелік наступними пунктами:

- склад учасників;
- права та обов’язки сторін;
- відповідальність кожної сторони;
- якість та претензії щодо якості предмету;
- сублізингу;
- контроль за предметом фінансового лізингу;

– страхування.

Саме ці умови суттєво впливають на правильну організацію лізингової угоди та відображення її в бухгалтерському обліку.

В сучасних умовах функціонування лізингових відносин договори фінансового лізингу укладаються між двома сторонами, а саме лізингодавцем та лізингоодержувачем, при цьому нехтуючи продавця (постачальника) лізингового майна. При цьому Цивільний [ст.806, 1] та Господарський [ст.292, 2] кодекси України визначають три сторони лізингової угоди. Визначивши в договорі фінансового лізингу постачальника майна, дозволить правильно розподіляти вигоди та ризики, які виникають із володінням майна.

Більшість договорів фінансового лізингу не містять окремого пункту “права та обов’язки сторін” або виносяться окремим додатком до договору.

Розподіл сфер відповідальності сторонами мають узгодити у пункті “відповідальність сторін”. При цьому відповідальність щодо лізингової угоди має поширюватися на лізингодавця, лізингоодержувача та продавця лізингового майна. Слід зазначити, що чинне законодавство регулює тільки відповідальність продавця лізингового майна, оминаючи лізингодавця та лізингоодержувача. Тому, ми пропонуємо наступний перелік розподілу відповідальності за предмет договору фінансового лізингу.

Лізингоодержувач несе відповідальність за: порушення строків сплати лізингових платежів; неправомірне використання предмету договору фінансового лізингу; за довгострокове припинення договору фінансового лізингу; несвоєчасну сплату страхового платежу (у випадку, якщо лізингодавець бере на себе відповідальність за сплату страхових платежів страховій компанії); неправомірну відмову предмета договору, якщо предмет договору відповідає умовам і специфікаціям лізингоодержувача.

Лізингодавець несе відповідальність за: своєчасне повідомлення лізингоодержувача в разі зміни: законодавства, яке впливає на розрахунок

лізингового платежу; відсотка винагороди за користуванням лізингового майна; вартості майна, яке передане у фінансовий лізинг (вразі укладенні договору фінансового лізингу в іноземній валюті); банківських реквізитів лізингоодержувача.

Досить суттєвим пунктом договору фінансового лізингу є “якість та претензії щодо якості предмету”. Більшість досліджених договорів фінансового лізингу не містить цього пункту, або ж претензійний термін є надто коротким, а саме 2 дні. У випадку не користуванням лізинговим майном при невідповідності її якості у лізингодавця не призупиняються зобов’язання щодо сплати лізингових платежів. Це може суттєво впливати на фінансовий стан лізингоодержувача, оскільки фінансові зобов’язання щодо лізингових платежів не зникають, при цьому лізингове майно не використовується у виробничій сфері. Внаслідок цього у лізингоодержувача може з’явитися від’ємний фінансовий результат від господарської діяльності. Тому пропонується доповнити Закон України “Про фінансовий лізинг” пунктом щодо якості предмета фінансового лізингу, за яким лізингоодержувач має право звернутися до сторін лізингової угоди з приводу усунення недоліків, які було виявлення під час експлуатації предмету лізингу. Якщо виявлені недоліки не можуть бути усунені, наприклад, на протязі 2 днів, то лізингоодержувач має право отримати такий же основний фонд, який відповідає його специфікаціям у тимчасове використання, до усунення недоліків лізингового майна. Термін, протягом, якого можна усувати недоліки може різнитися від специфіки діяльності підприємства.

У випадку, якщо лізингове майно не може бути використане у господарській діяльності лізингоодержувача тимчасово або постійно, при цьому лізингоодержувач не бажає його повертати лізингодавцю, щоб не нести додаткові витрати, які пов’язані із достроковим розірванням угоди, то є можливість передати лізингове майно у сублізинг. Законом України “Про фінансовий лізинг” така можливість передбачена статтею 5 [3]. Однак, жоден із досліджених договорів

забороняв сублізинг, що на наш погляд, є не вигідним для обох сторін. Оскільки, передавши майно у сублізинг підприємство зможе додатково отримувати доход, який може спрямовувати на погашення лізингових платежів. А лізингодавець не буде нести витрат щодо схоронності його у випадку повернення. До того ж, передати повторно у фінансовий лізинг майно, яке було у використанні дуже проблематично.

Оскільки фінансовий лізинг не передбачає переходу власності до закінчення дії договору фінансового лізингу (за умови викупу предмету договору), то суттєвим аспектом для лізингодавця є “контроль за предметом фінансового лізингу”. Деякі лізингові компанії в договорах фінансового лізингу виділяють цей пункт як окремий, а деякі, як підпункт прав та обов’язків сторін.

Згідно ст.13 Закону України “Про фінансовий лізинг” лізингове майно підлягає страхуванню, а витрати щодо страхування несе лізингоодержувач. На сьогоднішній день, чітко не прописані види ризиків, які підлягають обов’язковому страхуванню.

При дослідженні договорів фінансового лізингу було виявлено, що всі договори містять обов’язкові суттєві умови, щодо яких вимагають дійти згоди чине законодавство, проте, в сучасних умовах господарювання їх недостатньо. Тому пропонується доповнити Закон України “Про фінансовий лізинг” наступними істотними умовами як: склад учасників; права та обов’язки сторін; відповідальність кожної сторони; якість та претензії щодо якості предмету; сублізингу; контроль за предметом фінансового лізингу; страхування.

Література

1. Цивільний кодекс України // www.nau.kiev.ua
2. Господарський кодекс України// www.nau.kiev.ua
3. Закон України “Про фінансовий лізинг” // www.nau.kiev.ua